

ภาคผนวก ก

ความเป็นมา

1. ศูนย์ศิลปาชีพชัยบุรี

1.1 ที่ตั้ง

เป็นกลุ่มที่อยู่ห่างจากเขตเทศบาลเมืองพัทลุงประมาณ 15 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 42/1 บ้านคอกวัว หมู่ที่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง การเดินทางไปยังกลุ่มนี้สามารถไปทางถนนสายเอเชีย และแยกเข้าที่ทำการกลุ่มในฝั่งถนนตรงกันข้ามกับสถานีบริการน้ำมัน PT ระยะทางจากปากทางแยกเข้าไปยังบ้านคอกวัวประมาณ 3 กิโลเมตร ผิวถนนไม่ค่อยเรียบ แต่สองข้างทางร่มรื่น มีบ้านสลับกับทุ่งนาและสวนยางเป็นระยะ ที่ทำการกลุ่มประกอบด้วยโรงเรียนด้านหน้า 2 หลัง จัดเป็นที่แสดงสินค้า 1 หลัง และเป็นสถานที่ต้อนรับอีก 1 หลัง ถัดไปด้านหลังเป็นบ้านพักอาศัย 1 หลัง และยังมีโรงงานอีก 1 หลังอยู่ด้านหลังสุดของบริเวณบ้าน

กลุ่มนี้มีนายปลื้ม ชูคง เป็นประธานกลุ่มตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เคยได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่างๆ มากมาย ดังนี้

1. ได้รับพระราชทานรางวัลที่ 1 ประเภทผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชจากมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
2. ได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ประเภทผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของใช้ ของที่ระลึกจากกะลามะพร้าว ในงานเทศกาลอาหารและสินค้าหัตถกรรมไทยที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
3. ได้รับรางวัลที่ 2 ในการประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมอุตสาหกรรมไทย ของจังหวัดสงขลา ประเภทการแข่งขันทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว
4. ได้รับโล่รางวัล การประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของใช้ ของที่ระลึกจากกะลามะพร้าว ในงานเทศกาลอาหารไทยและสินค้าหัตถกรรมไทย ของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
5. ได้รับรางวัลชมเชยภาคใต้ ในงานหัตถกรรมอุตสาหกรรมทั่วไป ครั้งที่ 3 ที่สวนอัมพร ระหว่างวันที่ 18-24 มิถุนายน 2533
6. ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นฝ่ายวัฒนธรรม สาขาการช่างฝีมือ จากศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อปี 2534
7. ได้รับรางวัล “คนศิริสังคม” จากผลงานดีเด่นทางด้านการช่วยพัฒนาชุมชนเมื่อปี 2543

8. ได้รับการประกาศเกียรติคุณในฐานะส่งเสริม “ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่ตลาดโลกให้กับผู้รับงานไปทำที่บ้าน” จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2544

นอกจากนี้ เขายังเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษาในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว และผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช (เชือกกล้วย) และผลิตภัณฑ์จากวัสดุอื่นในท้องถิ่น จนได้รับการแต่งตั้งจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ให้เป็นวิทยากรประจำภูมิภาคด้วย

1.2 ประวัติ

นายปลื้ม ชูคง อายุ 60 ปี เริ่มพัฒนาหัตถกรรมจากการจักสานไม้ไผ่ตั้งแต่อายุ 14 – 15 ปี ผลิตภัณฑ์ที่ทดลองทำส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ ตะกร้า ไม้กวาด กระด้ง และเครื่องมือจับสัตว์น้ำ อาทิ สุ่ม ช้อง ไซ เมื่อผลิออกมาได้จำนวนหนึ่งก็นำไปจำหน่ายภายในหมู่บ้าน และตามงานวัดทั่วไปเพื่อเป็นรายได้เสริม ต่อมาจึงได้ทดลองนำกะลามะพร้าวมาทำเป็นทัพพีและตะหลิวสำหรับใช้ในครัวเรือนของตนเอง

ในปี 2525 ได้จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อทำการผลิตสินค้าหัตถกรรมภายในหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ในตอนเริ่มแรกได้ทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือกกล้วยออกจำหน่าย รวมทั้งนำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวของตนเองไปจำหน่ายด้วย ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากลูกค้าเป็นอย่างมาก ในปี 2526 จึงได้รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อผลิตสินค้าหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวขึ้น โดยมีตนเองเป็นแกนนำ สมาชิกของกลุ่มมาจากหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง คือ บ้านคอกวัว บ้านท่าขนุน บ้านท่าข่อย บ้านชายคลอง บ้านคอกวัด บ้านไสโค บ้านคลองสุคร นอกจากนี้ ยังมีสมาชิกจากอำเภออื่นๆ อีก ได้แก่ อำเภอป่าพยอม อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวชัยบุรีมีการพัฒนาทั้งด้านฝีมือและรูปแบบผลิตภัณฑ์ จนเป็นที่ยอมรับจากตลาดในด้านคุณภาพ เนื่องจากทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้เครื่องจักรในบางขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ เลื่อย ตะไบ สว่าน และกระดาษทราย ส่วนเครื่องจักรจะใช้เพียงมอเตอร์ขนาดเล็กสำหรับตัดกะลามะพร้าว

เมื่อตลาดมีความต้องการเพิ่มขึ้น จึงได้ขยายกำลังการผลิตไปพร้อมๆ กับการขยายจำนวนสมาชิกในปี 2534 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจึงเริ่มเป็นที่รู้จัก และได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเข้าประกวดผลงานที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดอยุธยา จนได้รับรางวัลที่ 1 จึงได้เปลี่ยนชื่อจาก “กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวตำบลชัยบุรี” เป็น “ศูนย์ศิลปาชีพชัยบุรี”

กลุ่มนี้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านผลิตและการตลาดจากหน่วยราชการและสถาบันการศึกษา ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างกรมวิชาการเกษตร COGENT มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (IFAD FUNDER PROJECT) เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2544 โดยได้มอบเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์

เครื่องโทรสาร (แฟกซ์) และแท่นเลื่อย มาให้ใช้ในกิจการของกลุ่มรวมทั้งช่วยติดตั้งอินเทอร์เน็ตให้ด้วย

จากผลงานที่ผ่านมา ทำให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนต่างกลอนแปดชื่นชม นายปลื้ม ชูคง ไว้ดังต่อไปนี้

จากกะลา	ที่เขาทิ้ง	กลิ้งเกลื่อนกลาด
แผ่นผงาด	แนบสนิท	ใกล้ชิดสาว
เป็นผู้หญิง	แต่พุ่งถึง	ซึ่งควงควา
กะลาเจ้า	คงไม่ลืม	ปลื้ม ชูคง

1.3 การถ่ายทอดความรู้

นายปลื้ม ชูคง ได้บันทึกไว้ว่า จากภูมิปัญญาพัฒนาสู่การจัดการทางธุรกิจชุมชน ทำให้ ศูนย์ ฯ กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านหัตถกรรมกะลาของชาวบ้านและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัด พัทลุง และจังหวัดต่าง ๆ โดยการติดต่อประสานงานของหน่วยงานราชการ และองค์กรชาวบ้าน ซึ่งตัวเขาเป็นวิทยากรมาตั้งแต่ปี 2525 ทั้งการมาเรียนรู้ที่ศูนย์ ฯ และการเดินทางไปเป็นวิทยากรในชุมชน

การถ่ายทอดความรู้ในด้านการทำหัตถกรรมกะลา ถ้าเป็นการฝึกอบรมในชุมชน จะใช้ระยะเวลาประมาณ 10 วัน วิธีการสอนมีทั้งการสาธิตให้ดูและให้ทดลองปฏิบัติจริง โดยเริ่มจากการทำผลิตภัณฑ์ที่ทำได้ง่ายไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้ความละเอียดและทักษะ ซึ่งเป็นการสอนอันเกิดจากประสบการณ์ตามความคิดความชำนาญ จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาเพื่อใช้สอนให้ผลิตเป็นภายในระยะเวลา 10 วัน

นายปลื้ม ชูคง ให้ข้อคิดว่า สิ่งที่สำคัญสำหรับผู้เข้ารับการอบรมคือ “ต้องมีใจรักงานศิลปะ ต้องสนใจ” และการที่เขาได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ ตลอดเวลาที่ผ่านมาก็เกือบ 20 ปี ได้ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มกันทำหัตถกรรมกะลาทั้งที่เป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วไป สามารถสร้างงานให้กับชาวบ้านหลายพันครอบครัวโดยเขายึดหลักว่า “สอนให้ทำ ไม่ได้หวังวิชา” ส่วนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ชาวบ้านผลิตได้ ก็จะปล่อยให้ดำเนินการโดยอิสระตามความสามารถของบุคคลหรือองค์กรนั้น แต่หากประสบปัญหาทางศูนย์ฯ จะช่วยรับมาจำหน่ายให้

นอกจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาการผลิตสินค้าหัตถกรรมให้กับชาวบ้านแล้ว เขายังได้ถ่ายทอดให้กับนักเรียนในระบบการศึกษาด้วย โดยการเป็นวิทยากรในหลักสูตรวิชาชีพในสถาบันการศึกษา มาตั้งแต่ปี 2529 ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา โดยจะจัดทำหลักสูตรและแผนการสอนเหมือนกับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนทั่วไป ส่วนการสอนจะใช้วิธีการสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังได้สอนข้อคิดและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนด้วย ส่วน

การประเมินผลผู้เรียนนั้น จะประเมินจาก “ความสนใจ ความขยัน ความมุ่งมั่นที่จะทำได้ และ ความละเอียดของเล็กด้วย”

ดังนั้น หลังจากที่ได้อาศัยทศกมุณีปัญญาสู่ระบบการศึกษาว่า 10 ปี ทำให้ในปัจจุบันมีการส่งเสริมการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวขึ้นในโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งเขามีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการทางด้านการศึกษาว่า ถึงแม้ไม่ได้ทำงานราชการ แต่หัตถกรรมแบบนี้ก็ยังช่วยให้อยู่ได้ ถ้าเด็กถนัดทางราชการก็ไปรับราชการ ถ้าชอบงานอิสระก็สามารถยึดเป็นอาชีพได้ การที่โรงเรียนเปิดให้เป็นเพียงวิชาเลือก อาจจะไม่รู้แนวทางที่ชัดเจนว่า ยุคปัจจุบันต่างประเทศสนใจผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มาก สามารถที่จะช่วยผู้เศรษฐกิจได้ ถ้ากระทรวงศึกษาธิการปรับให้เด็กได้เรียนเป็นวิชาชีพมากขึ้น ให้เวลาเรียนมากขึ้น ครูช่วยพูดกับเด็กให้ตื่นขึ้น ให้เห็นความสำคัญว่า อาชีพต่าง ๆ ถ้าเราทำให้จริง ก็สามารถอยู่ได้เหมือนกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงควรศึกษาให้ชัดเจน เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ร่างหลักสูตรการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในเรื่องนี้ว่าได้ผลอย่างไร คืออย่างไร โดยมองข้ามไป แต่แท้ที่จริงแล้ว งานหัตถกรรมสามารถต่อผู้เศรษฐกิจได้

ในคอนทายนายปลื้ม ชูคง กล่าวว่า เดิมชุมชนชัยบุรีเป็นชุมชนชาวนาที่เกือบล่มสลาย เพราะผลกระทบของการพัฒนาในระบบการผลิตแบบทุนนิยมของประเทศ ที่ดินถูกแบ่งขอยดามมรดกเหลือเพียงครอบครัวละประมาณ 10 ไร่ ทำนาปีละ 1 ครั้ง ด้วยต้นทุนการผลิตที่สูง แต่ราคาข้าวตกต่ำ ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการผลิต การบริโภค การศึกษา และสวัสดิการของครอบครัว ดังนั้น ถึงแม้ชุมชนชาวนายังไม่ล่ม แต่ก็ใกล้จะล่ม เพราะพอถึงฤดูการทำนา ก็ต้องไปกู้ยืมเงินมาเป็นทุนหมุนเวียน หัตถกรรมกะลาจึงนับเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทำไปเรื่อยๆ ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสินมาลงทุน วัสดุก็หาเอาในท้องถิ่น เมื่อผู้ซื้อสั่งทำ ก็ทำส่งไป เมื่อทำไปเรื่อยๆ คนที่ทำก็มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถูกเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่ต้องวิ่งหาขีมนเงิน ถูกได้เรียนหนังสือ เงินก็ได้เกือบทุกวัน สมาชิกของกลุ่มจึงมีรายได้เสริมจากการทำกะลามะพร้าวโดยเฉลี่ยเดือนละ 5,000 - 10,000 บาท

1.4 การเผยแพร่ผลงาน

ผลงานของนายปลื้ม ชูคง ได้รับการเผยแพร่ทั้งทางหนังสือพิมพ์และอินเทอร์เน็ต โดยผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ได้เคยมาสัมภาษณ์ และนำไปเขียนบทความลงในฉบับวันที่ 27 มีนาคม 2545 ค้างชื่อเรื่องว่า “From trash to cash” (<http://www.bangkokpost.com>) พอสรุปได้ดังนี้

...กว่า 20 ปีที่ ปลื้ม ชูคง เห็นศักยภาพของกะลาในขณะที่คนอื่นโยนทิ้งเป็นขยะ เขาได้นำมาผลิตเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน และนำไปขายตามงานวัดและตลาดในท้องถิ่น รวมทั้งได้ชวนคนอื่นให้มาร่วมงาน จนในปัจจุบันจากหมู่บ้านที่ยากจนก็สามารถทำเงินได้ 10 ล้านบาทต่อปี มีการส่งออกผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวในรูปแบบต่างๆ ประมาณ 200 ชนิด ไปยังประเทศต่างๆ ประมาณ 20 ประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จากหมู่บ้าน

173 คราวเรือน ที่เคยมีหนี้สินรุงรังจึงถูกแทนที่ด้วยสัญลักษณ์ของความร่ำรวย เช่น บ้านใหม่ งานควาเทียม และโทรศัพท์มือถือ จนได้ชื่อว่า หมู่บ้านกะลาเงินล้าน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วแต่ละครัวเรือนสามารถทำเงินได้จากผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวตั้งแต่ 10-16,000 บาทต่อเดือน

ชาวไทยและคนต่างชาติต่างก็เดินทางมาเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่นี่ ซึ่งมีทั้งประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน อาทิ ทัพพี (laddles) กระจับปี่ (scoops) กาน้ำ (pots) ที่ใส่เกลือและพริกไทย (salt and pepper holders) และโถใส่ข้าวรูปนก (bird-shaped rice bowls) และในรูปแบบอื่นๆ อาทิ หูมวน (earrings) กระจับปี่ดอกไม้ (flower-shaped butters) เชิงเทียน (candlesticks) โคมไฟ (lamps) รวมทั้งเข็มขัดและกระเป๋าถือตามแฟชั่น (fashionable belts and handbags)

คนต่างชาติบางคนมาเพื่อศึกษาถึงความลับของการประสบความสำเร็จของโครงการ โดยในเดือนนี้มีผู้แทนจาก 15 ประเทศที่มาเยี่ยมชม อีกทั้งยังมีผู้แทนจากเม็กซิโก เคนยา และกานาที่มาร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับธุรกิจท้องถิ่นที่กลุ่มนี้ด้วย

ลุงปลื้มดูเหมือนยังคงประหลาดใจในเรื่องราวอันพิเศษของโครงการนี้ “ผมไม่เข้าใจว่า การประดิษฐ์งานอันล้ำค่าอย่างเช่นนี้จะเป็นที่นิยมกันได้ ในตอนแรกผมคิดว่า ชาวต่างชาติจะดูถูกผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกะลาเหมือนกับที่คนไทยบางคนเคยคิด”...

“บางคนยังดูถูกผมว่า ทำงานกับขยะ ไม่มีทางทำให้เป็นเงินทองได้หรอก แต่ผมก็ยังเดินหน้าทำต่อไป โดยทำให้เป็นของใหม่และแตกต่างจากเดิม มองหาลูกค้าที่ชอบผลิตภัณฑ์ที่สวยงามตามธรรมชาติจริงๆ ธรรมชาติได้ทำให้กะลามะพร้าวเกิดศิลปะขึ้นแล้ว ซึ่งแต่ละชิ้นจะมีเพียงหนึ่งเดียวคือมีรูปแบบที่สวยงามและมีสีน้ำตาลดำที่ดึงดูดใจได้อย่างยอดเยี่ยม”...

เขาได้ขายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเรื่อยมา จนมาถึงจุดเปลี่ยนในปี 2539 เมื่อมีชาวอเมริกันคนหนึ่งผ่านมาเห็นเข้าและเกิดความประทับใจในงาน จึงได้สั่งซื้อไปจำนวนหนึ่งและนำกลับไปขายที่สหรัฐอเมริกา ในไม่ช้าคำสั่งซื้อจากอิตาลีและประเทศอื่นๆ ก็ตามมา...

ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตแล้ว เช่น ทัพพีและช้อนปากแบน ถ้าขายในประเทศจะมีราคาประมาณอันละ 15 บาท แต่ถ้าไปขายที่ญี่ปุ่นราคาจะเพิ่มเป็นอันละ 850 บาท และทุกวันนี้คำสั่งซื้อเริ่มมาทางอินเตอร์เน็ตมากขึ้นด้วย จึงขอขอบคุณผู้มาเยือนจากเคนยาและอิตาลีที่บริจาคคอมพิวเตอร์ให้กับกลุ่มเมื่อ 2-3 ปีก่อน... เมื่อเร็วๆ นี้ก็มีคำสั่งซื้อจากอิตาลี โดยสั่งซื้อช้อนปากแบนและทัพพี 30,000 คัน และขามข้าว 20,000 ใบ...

สุดท้าย นายปลื้มยกให้ความสำเร็จของเขาขึ้นกับความอดทน ความตั้งใจ และเหนือสิ่งอื่นใด ต้องมีความรักในงานที่ทำ และพูดว่า

“คุณสามารถบรรลุเป้าหมายของคุณได้ ถ้ามีจิตใจที่เข้มแข็งและไม่ยอมหยุด”

“คนที่มีความสุขกับงานเป็นคนที่โชคดี ถ้าคุณทุ่มใจให้กับงาน คุณจะได้รับผลที่ดีเลิศ นั่นคือ สิ่งที่ผมทำตลอดเวลาที่ผ่านมา”

เขาพูด ขณะที่มีมือกำลังยุ่งด้วยการใช้กระชายทรายขัดกะลา

2. กลุ่มบ้านหน้าถ้ำ

2.1 ที่ตั้ง

กลุ่มนี้มีที่ทำการของกลุ่มอยู่ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 6 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา มีระยะทางห่างจากอำเภอสะเตาะประมาณ 25 กิโลเมตร เส้นทางเข้าที่ทำการกลุ่มเป็นถนนลาดยาง แต่ชำรุดเป็นบางช่วง สองข้างทางส่วนใหญ่เป็นสวนยาง เมื่อเลี้ยวซ้ายตรงทางเข้าวัดเขารูปช้างไปเล็กน้อยก็ถึงที่ทำการกลุ่มซึ่งประกอบด้วยโรงเรือน 3 หลัง แบ่งเป็นโรงงาน 2 หลัง อยู่ด้านหน้า 1 หลัง ส่วนอีก 1 หลังอยู่เบื้องล่างทางด้านหลังของบริเวณบ้าน สำหรับโรงเรือนหลังที่สามอยู่เอียงไปทางขวาของโรงงานหลังแรกได้ถูกจัดเป็นที่แสดงสินค้า แต่ก็เป็นที่เก็บวัสดุและสินค้า รวมทั้งเป็นที่ผลิตสินค้าด้วย โรงงานหลังแรกใช้เป็นที่เลี้ยง ชัก และเจาะกะลามะพร้าว ส่วนโรงงานหลังที่สอง ใช้เป็นที่ย้อมผ้า และฟอกกระดาษสาจากเปลือกสับปะรด บรรยากาศโดยรวมยังดูเหมือนอยู่ในสวน เพราะมีต้นไม้ล้อมรอบเกือบทุกด้าน

กลุ่มนี้มีนางบุญธรรม มะโนเพชร เป็นประธานกลุ่มตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เคยได้รับรางวัลต่างๆ ในฐานะที่มีผลงานดีเด่นดังนี้

1. รางวัล 20 ผู้ประกอบการดีเด่น เนื่องในโอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชครบ 50 พรรษา จากคณะผู้จัดทำหนังสือของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เมื่อปี 2539
2. รางวัลกลุ่มส่งเสริมอาชีพดีเด่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ เมื่อปี 2541
3. รางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เมื่อปี 2542
4. รางวัลพัฒนาชุมชนดีเด่น ของกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อปี 2543
5. รางวัลหม่อมงามจิตต์ จากมูลนิธิหม่อมงามจิตต์เมื่อปี 2544

นอกจากนี้ ยังเคยได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนเยาวชนอายุไม่เกิน 35 ปี จากสำนักงานเยาวชนแห่งชาติให้ไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 เดือนเมื่อปี 2536 อีกด้วย

2.2 ประวัติ

เริ่มก่อตั้งกลุ่มผลิตสินค้าหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเมื่อปี 2534 จากความคิดริเริ่มของนางบุญธรรม มะโนเพชร เอง เนื่องจากได้เห็นตัวอย่างจากผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่วางขายในตลาดเทศบาลเมืองของจังหวัดพัทลุง จึงเกิดความสนใจและคิดว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำเป็นอาชีพได้ จึงได้ซื้อทัพพีมาเป็นตัวอย่าง และเริ่มทดลองทำดู แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งยังถูกหักท้วงจากสามีว่าจะนำไปขายที่ไหน เพราะไม่มีประสบการณ์ แต่ตนเองกลับมีความเห็นว่าน่าจะขายได้ จึงได้นำของตัวอย่างที่ผลิตเป็นชิ้นแรกไปปรึกษากับศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่จังหวัดสงขลา ก็ได้รับการสนับสนุนเป็นเงินทุน 10,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 11 ต่อปี มีกำหนด

ชำระคืนภายใน 3 ปี โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ค้ำประกัน นอกจากนี้ ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมยังได้ช่วยเหลือในด้านการออกแบบและช่องทางการตลาดด้วย

ผลของการที่ได้ลงมือผลิตอย่างจริงจัง ปรากฏว่าสามารถขายได้ในเดือนแรกเป็นเงิน 27,400 บาท แต่ในระยะแรกต้องนำสินค้ากลับมาแก้ไขจุดที่ยังบกพร่องอีก 4-5 ครั้ง จึงจะได้คุณภาพตามที่ต้องการ ต่อมาได้นำผลผลิตไปออกงานที่โรงแรมริเวอร์ซิตี กรุงเทพฯ อีก ปรากฏว่ามีลูกค้าชาวต่างประเทศซื้อแบบเหมาไปทั้งหมดเพียงร้านเดียว จากร้านค้าประเภทเดียวกันที่ไปร่วมงาน 7 ร้านค้า และเมื่อนำไปออกงานในครั้งที่ 2 และ 3 ก็ยังถูกเหมาไปทั้งหมดเพียงร้านเดียวอีกเช่นกัน จนถูกสัมภาษณ์จากผู้สื่อข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ว่า ทำไมจึงถูกเหมาไปทั้งหมดดังกล่าว ต่อมาสมาคมไทยคราฟท์ได้มาเยี่ยมชมที่กลุ่มซึ่งในขณะนั้นยังตั้งอยู่ด้านหลังถ้ำเขารูปช้าง รวมทั้งผู้สนใจอื่นๆ ก็เข้าไปเยี่ยมชมเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อมีรถเข้าไปที่กลุ่มมาก ทำให้เจ้าของที่ดินคนใหม่ที่ซื้อจากเจ้าของเดิมไม่พอใจและปิดทางเข้าออก จึงต้องย้ายออกมาอยู่บริเวณปากทางเข้าถ้ำเขารูปช้าง อันเป็นที่ตั้งของกลุ่มในปัจจุบันตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา

เมื่อเริ่มเป็นที่รู้จักของตลาดมากขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหันมาให้ความสนใจและเข้าร่วมกลุ่ม จนสามารถตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว และมีสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก 30 คนในตอนเริ่มต้นเป็น 65 คนในปัจจุบัน

นางบุญธรรม มะโนเพชรให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองมีความตั้งใจที่จะพยายามทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ของผู้อื่น โดยมีแนวคิดว่าจะผลิตตามแบบที่ได้คิดไว้เองเท่านั้น ในเรื่องนี้ได้เคยมีบริษัทจากสหรัฐอเมริกาว่าจ้างให้ผลิตตามแบบของกลุ่มที่พัสดุจำนวน 50,000 ชิ้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ โดยให้ราคาเพิ่มขึ้นอีกกว่า 5 บาทต่อชิ้น แต่ทางกลุ่มไม่รับทำ เพราะไม่ใช่แบบของกลุ่ม สำหรับความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ของที่นี่กับที่อื่นตามที่นางบุญธรรมได้ชี้ให้เห็นคือ จะใช้วิธีขัดด้วยมือหลายครั้ง ซึ่งมีจำนวนการขัดมากกว่าที่อื่น และสินค้าจะมีขนาดเท่ากันหมด จนทำให้บางคนเข้าใจผิดว่า ผลิตด้วยเครื่องจักรทุกชิ้น จนกว่าจะให้เห็นด้วยตาว่า ผิวของผลิตภัณฑ์นั้นมีความเนียนใสเพราะขัดด้วยมือจริงๆ

ปัจจุบันกลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนให้เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

2.3 ปรัชญาการทำงาน

นางบุญธรรม มะโนเพชร มีปรัชญาการทำงานสั้นๆ ว่า “พยายามสร้างสรรค์งานใหม่ และทำงานเพื่อเลี้ยงกลุ่มให้รอด”

3. กลุ่มทัศนกรรมการบ้านสระแก้ว

3.1 ที่ตั้ง

การเดินทางไปยังกลุ่มนี้สะดวกมาก เพราะตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 215 หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ริมถนนสายนครศรีธรรมราช – สีชล ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชประมาณ 42 กิโลเมตร ถนนลาดยางตลอดสาย เมื่อผ่านตัวอำเภอท่าศาลา สองข้างทางจะมีสวนมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่ โดยมีโรงเผาอิฐและบ้านพักอาศัยอยู่บ้างเป็นบางช่วง ที่ทำการของกลุ่มตั้งอยู่ตรงกันข้ามกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ มีสถานที่แสดงสินค้าอยู่ด้านหน้าของตัวบ้าน 1 หลัง ทางด้านขวามีโรงเรียนอีก 2 หลัง โดยใช้เป็นโรงงาน 1 หลัง และเป็นที่พักของผู้มาฝึกงานอีก 1 หลัง อาคารที่พักทางด้านขวาสุดนี้สร้างด้วยเงินช่วยเหลือของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล 100,000 บาท และมูลนิธิพัฒนาเด็กพิการในโยโกฮามา (MSCY) ช่วยต่อเติมให้อีก 70,000 บาท

กลุ่มนี้มีนายฉัตรชัย หมวกช่วย เป็นประธานกลุ่มตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เขาเคยได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรและเข้าร่วมงานแสดงสินค้าต่างๆ ดังนี้

1. ร่วมการสาธิตภูมิปัญญาพื้นบ้านเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย ซึ่งจัดโดยวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544
2. เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “เส้นทางสู่โลกอาชีพ” ให้กับกำลังแรงงานใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษา ผู้หางานทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป เนื่องในวันอาชีพ-นัดพบแรงงาน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวันที่ 7 มีนาคม 2543 ณ โรงเรียนสิชลพัฒนศึกษา ตำบลเสมาภา อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ร่วมการสาธิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในวันอาชีพ-นัดพบแรงงาน จังหวัดนครศรีธรรมราชระหว่างวันที่ 7-8 มีนาคม 2543 ณ สถานที่เดียวกันกับข้อ 2
4. ร่วมการสาธิตผลิตภัณฑ์ในงานวันอาชีพ-นัดพบแรงงาน จังหวัดนครศรีธรรมราชระหว่างวันที่ 7-8 มิถุนายน 2544 ณ ลานวัฒนธรรม ราชพฤกษ์ไนท์บาซาร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ประวัติ

นายฉัตรชัย หมวกช่วย เกิดเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2510 ที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้พิการที่ต้องอาศัยรถเข็นนั่ง (wheelchair) เดินทาง มีการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากประสบอุบัติเหตุจากกระสุนปืนที่พี่ชายยิงสุนัข แต่พลาดมาถูกไหล่หลังของคน จนต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น

เวลาประมาณ 2 เดือน จากนั้นก็เข้ารับการรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลเลศิณที่กรุงเทพฯ จนหายจากบาดแผล แต่ผลที่ตามมา คือ ต้องพิการจนเดินไม่ได้ หลังออกจากโรงพยาบาลแล้วได้เริ่มทำงานเลี้ยงตนเองอยู่ที่กรุงเทพฯ ด้วยการขายสื่อเคอร์รี่เป็นงานแรก ต่อมาทำงานเย็บกระเป๋าและเครื่องหนัง เป็นเวลาประมาณ 8 ปี แต่ถูกเจ้าของกิจการปิดโรงงานหนี จึงเดินทางกลับมาอยู่ที่บ้านเกิด อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่ต้องนั่งทำงานในท่าเดิมทุกวัน ทำให้เกิดแผลกดทับ จนต้องตัดขาดด้านขวาทิ้งไป

เมื่อกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็ได้เริ่มฝึกอบรมการทำเครื่องถมที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้เป็นเวลา 1 ปี แต่กลับมีความเห็นว่า การทำเครื่องถมถ้าไม่มีชื่อเสียงและมีฝีมือจริงๆ จะไม่สามารถทำงานด้านนี้ได้ถ้านัก จึงเลิกฝึกและออกจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เพื่อหาอาชีพอื่นที่ดีกว่าทำ อย่างไรก็ตาม เมื่อเดินทางไปที่ศูนย์หัตถกรรมกะลามะพร้าวที่อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม 1 เดือน ก็เห็นช่องทางในการที่จะออกมาทำด้วยตนเอง จึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์ จนได้รับอนุมัติให้กู้เงินมาลงทุนจำนวน 40,000 บาท ต่อมาจึงชวนเพื่อนคนพิการเข้ามาร่วมทำงานด้วยกัน และได้จัดตั้งกลุ่มนี้ขึ้นมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2540 จนถึงปัจจุบันมีผู้ร่วมงานและสมาชิกจำนวน 26 คน ซึ่งมาจากจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย

นายฉัตรชัย หมวกช่วย กล่าวว่า กลุ่มมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้กลุ่มหัตถกรรมคนพิการแห่งนี้เป็นที่พึ่งของคนพิการ ให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้
2. พยายามทำให้เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมของคนพิการ และรับคนพิการที่มีใจรักงานหัตถกรรมด้านนี้จากทั่วประเทศ

3.3 ปรัชญาการทำงาน

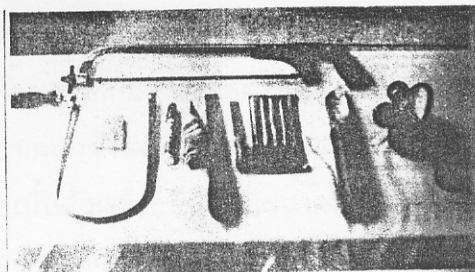
นายฉัตรชัย หมวกช่วย มีปรัชญาการทำงานเป็นคำพูดว่า “ตั้งใจ ต้องไปให้ถึง มีความหมายว่า อันดับแรกทำเพื่อตัวเราก่อน แล้วจึงทำเพื่อคนอื่น เราต้องสร้างชีวิตก่อน ถ้าประธานกลุ่มจน ไม่มีตั้งค์ ไปไหนต้องโหนรถรับจ้างหรือจ้างรถ เวทนา ไปคุยกับใครเขาก็ไม่เชื่อ ประธานต้องรวยก่อน แล้วถูกลูกน้องค่อยตามมาทีหลัง เพราะถ้านายหัวจน ก็ลาถูกลูกน้องไม่รอด”

ภาคผนวก ข
กรรมวิธีการผลิต

การผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์กะหล่ำมะพร้าวในรูปแบบต่างๆ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2535)

1. เครื่องมือและอุปกรณ์

ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ
1	คั้นเลื่อยฉลุ	
2	ใบเลื่อยฉลุ	
3	เลื่อยมือ (เลื่อยเหล็ก)	
4	ใบเลื่อยเหล็ก	
5	ตะไบกลม ขนาด 6 นิ้ว	
6	ตะไบแบน ขนาด 3 นิ้ว	
7	ตะไบทองปลิง ขนาด 6 นิ้ว	
8	ตะไบชุดเล็ก	
9	ตะไบชุดใหญ่	
10	บั้ง	
11	ดอกสว่าน	
12	แปรงทองเหลือง เบอร์ 1 และ 2	
13	มีด	ใช้ปอกมะพร้าว
14	มีดคัตเตอร์	ขนาดใหญ่
15	สว่านมือ	
16	ไขควง	
17	ปากกาจับงาน (c-clamp)	
18	เชือกไนลอน	เบอร์ขนาดเล็ก (30 หลา)
19	ตุ้มน้ำ	
20	ฉ้อนเหล็ก	

2. วัสดุที่ใช้

ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ
1	กระดาษทราย	ใช้เครื่องขัดกระดาษ
2	ผ้าขัดเงา	ใช้กับเครื่องขัดเงา
3	กระดาษทรายน้ำเบอร์ (240, 320)	ใช้ขัดผลิตภัณฑ์ให้เรียบ
4	แล็กเกอร์เคลือบเงา	ใช้เคลือบเงา
5	กาวตราช้าง	ใช้ติดชิ้นส่วน
6	กาวปิดแบบ (กาวลาเท็กซ์)	ใช้แบ่งเปียกแทนก็ได้
7	เทียนไข	ใช้ลูบใบเลื่อยให้ลื่น
8	คลอรีน	ใช้ฟอกเสี้ยนและผิวใน
9	ตะปูเกลียวขนาดต่างๆ	
10	กระดาษทรายขัดไม้	
11	ชะแล็กขาว	
12	กระดาษลอกแบบ	ใช้วิธีถ่ายเอกสารก็ได้

สำหรับขั้นตอนการผลิต กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2535) ได้เขียนรายละเอียดและแสดงภาพประกอบไว้ดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกกะลา

เริ่มจากการศึกษาผลิตภัณฑ์ว่ามีรูปทรงอย่างไร ทรงกลม รี และมีขนาดเล็กหรือใหญ่เพียงใด อาจวัดเส้นผ่าศูนย์กลางด้วยไม้บรรทัดหรือวงเวียนก็ได้ และจดบันทึกรูปทรงและขนาดไว้ จากนั้นนำวัตถุดิบมาคัดเลือกรูปทรงและขนาดให้ใกล้เคียงกับที่จดบันทึกมากที่สุด แล้วจึงไปใช้งานต่อไป

2. การตัดแบ่งกะลา

ก่อนจะตัดแบ่งเป็นชิ้น ควรศึกษาแบบผลิตภัณฑ์ว่าเหมาะสมกับส่วนใดของกะลา ถ้าผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยกะลาที่มีระนาบค่อนข้างตรง ก็ควรเลือกกะลาที่บริเวณก้นของกะลามิขนาดใหญ หลังจากนั้นก็ตัดแบ่งบริเวณส่วนนั้นด้วยเลื่อยมือ ซึ่งมีขนาดฟัน 18 ฟันต่อนิ้ว หรือ 24 ฟันต่อนิ้ว แต่ถ้านำมาตัดแบ่งบริเวณส่วนย่อยของแบบ ควรใช้เลื่อยฉลุในการตัดแบ่ง

3. การขึ้นรูปตามแบบลาย

การขึ้นรูปกะลาที่เป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้งเล็กน้อยเพียงใด ควรเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมเพื่อความสะดวกในการขึ้นรูปและความรวดเร็วในการทำงาน เช่น ถ้ามีลวดลายเป็นเส้นตรง (รูปสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยม) ควรขึ้นรูปด้วยเครื่องจักรกระดากทรายแบบสายพานหรือมอเตอร์ไฟฟ้า แต่ถ้ามีลวดลายเป็นเส้นโค้ง (ลายไทย) ควรขึ้นรูปด้วยเลื่อยฉลุ

4. การชุบเนื้อเยื่อค้ำใน

ควรใช้เหล็กชุบคาร์บอนมากกว่าใช้สตีลชุบ เนื่องจากสามารถชุบได้สะอาดและเร็วกว่า อีกทั้งอันตรายที่จะเกิดแก่ผู้ปฏิบัติงานยังมีโอกาสน้อยกว่าใช้สตีล

5. การขัดผิวด้านนอก

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

5.1 ขัดอย่างหยาบ ขั้นตอนนี้อาจใช้เครื่องจักรกระดากทรายแบบสายพานหรือมอเตอร์ไฟฟ้าหรือตะไบหยาบขัดผิวให้ได้ความหนาสม่ำเสมอทั้งชิ้นงาน

5.2 ขัดอย่างละเอียด ขั้นตอนนี้ควรจับชิ้นงานอย่างระมัดระวังและใช้ตะไบละเอียดขัดเก็บรายละเอียดจากการขัดหยาบให้มากที่สุดและมีความหนาสม่ำเสมอทั้งชิ้นงาน

6. การตกแต่งลวดลายบนผิวกะลา

มีวิธีการทำได้ดังต่อไปนี้

6.1 การพิมพ์ลวดลาย นำเหล็กที่คัดลวดลายตามที่ต้องการเป็นแม่พิมพ์ไปเผาไฟให้ร้อนจัด แล้วนำไปกดลงบนผิวกะลา ก็จะได้ลวดลายตามแบบพิมพ์

6.2 การระบายสี ใช้สีน้ำมันระบายด้วยพู่กันตามแบบลวดลายที่ต้องการ

6.3 การแกะสลัก แกะลวดลายลงบนผิวกะลาด้วยเครื่องมือแกะสลักตามแบบลวดลายที่ต้องการ

7. การตกแต่งผิวสำเร็จ

มีวิธีการตกแต่ง 2 กรณี ดังนี้

7.1 กรณีผิวชิ้นงานที่ผ่านการตกแต่งลวดลาย ให้ดำเนินการต่อไปนี้

- พ่นด้วยสเปรย์เล็กเกอร์ใส (clear spray) 2-3 ครั้ง
- เว้นระยะเวลาประมาณครั้งละ 15-20 นาที
- ระยะห่างระหว่างหัวพ่นกับชิ้นงานประมาณ 1 ฟุต

7.2 กรณีผิวชิ้นงานที่ไม่ผ่านการตกแต่งลวดลาย ให้ดำเนินการต่อไปนี้

- พ่นด้วยสเปรย์แล็กเกอร์ใส (clear spray) 2-3 ครั้ง
- เว้นระยะเวลาประมาณครั้งละ 15-20 นาที ระยะห่างระหว่างหัวพ่นกับชิ้นงานประมาณ 1 ฟุต
- ทาด้วยชะแล็กหรือแล็กเกอร์ 2-3 ครั้ง เว้นระยะประมาณครั้งละ 15-20 นาที
- ขัดมันผิวด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยล้อผ้าสักหลาด ใช้ยาขัดโลหะช่วยในการขัด

ตัวอย่างการผลิตที่เลียนปากการูปปลา

มีขั้นตอนเป็นลำดับดังต่อไปนี้

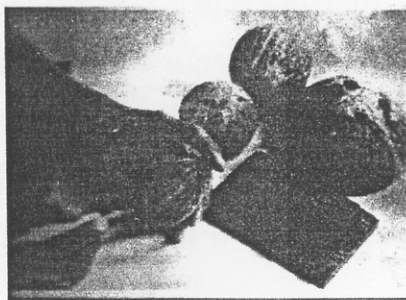
1. การผลิตส่วนลำตัว

เตรียมวัตถุดิบ (กะลาทั้งลูกที่ผ่านการเตรียมผิวแล้ว)

1.1 นำกะลามะพร้าว (ทั้งลูก) ที่ผ่านการคัดเลือกรูปทรงและขนาด รวมทั้งผ่านขั้นตอนการเตรียมผิวเรียบร้อยแล้ว

1.2 ร่างหรือติดแบบลายลงบนผิวกะลา ร่างแบบลายลงบนผิวกะลาด้วยดินสอ หรือติดแบบลายที่เตรียมไว้ด้วยกาวลาเท็กซ์ ในขั้นตอนนี้การร่างแบบลายทำได้สะดวกและรวดเร็วกว่าการติดแบบลาย

1.3 เจาะตามแบบลายที่ร่าง โดยเจาะด้วยสว่านไฟฟ้าชนิดแท่น ใช้ดอกสว่านขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ $\frac{1}{4}$ นิ้ว ทำการเจาะให้รอบแบบลายที่ร่างจากพื้นตัดส่วนระหว่างรูเจาะออก ด้วยเลื่อยฉลุหรือเลื่อยมือ ให้ขาออกจากกัน

- ถ้าหากไม่มีสว่านไฟฟ้า ให้ใช้สว่านมือเจาะรูและใช้ใบเลื่อยหางหนู (โดยใช้ใบเลื่อยเหล็ก ชักปลายให้แหลมและปล่อยให้มีส่วนฟันเลื่อยไว้) เลื่อยตามรอยแบบ

- ในกรณีไม่มีสว่าน ให้ใช้เหล็กแหลมเผาไฟให้แดง เจาะรูนำและใช้ใบเลื่อยหางหนูตามวิธีการข้างต้น

1.4 ตะไบตกแต่งรอยเจาะให้เรียบตามแบบ โดยทำการตกแต่งรอยเจาะให้เรียบตามแบบด้วยตะไบหยาบ โดยเฉพาะส่วนกลางของลำตัวปลา รวมทั้งขัดตกแต่งรายละเอียดผิวด้วยตะไบละเอียดและกระดาษทรายขัดไม้เบอร์ 4 และเบอร์ 0 โดยเน้นถึงความเรียบร้อยของผิวให้เรียบมากที่สุด

1.5 ทำความสะอาดผิวด้านในลำตัวปลา สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ขูดผิวด้านในลำตัวปลาด้วยเหล็กขูดซาร์พโดยขูดเนื้อเยื่อด้านในออกจนหมด แล้วขัดด้วยกระดาษทรายขัดไม้ เบอร์ 4 และเบอร์ 0 ให้เรียบ

วิธีที่ 2 นำลำตัวปลาแช่ลงในน้ำผสมคลอรีนในอัตราส่วน 3 : 7 (น้ำ 3 ส่วน คลอรีน 7 ส่วน) แช่ทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที จึงนำขึ้นมาแช่ในน้ำสะอาดอีกครั้ง ทิ้งไว้นาน

ประมาณ 30-50 นาที แล้วนำฝั่งในที่ร่มให้แห้งสนิท วิธีนี้จะได้ผิวหนังด้านในและด้านนอกกะลาสะอาดกว่าวิธีแรก

2. การผลิตส่วนหางและส่วนครีบ

2.1 เตรียมวัตถุดิบ (กะลาเป็นซีก เศษ ที่ผ่านการเตรียมผิวแล้ว)

นำกะลามะพร้าวเป็นซีกหรือเป็นเศษ ซึ่งผ่านขั้นตอนการเตรียมผิวเรียบร้อยแล้ว

2.2 ตัดแบบลายลงบนผิวกะลา

หากาวลาที่กึ่งที่ด้านหลังแบบลายที่เตรียมไว้ (จากที่ถ่ายสำเนาหรือถ่ายพิมพ์เขียวหรือกระดาษลอกลาย) แล้วปิดแบบลายลงบนผิวกะลาให้เรียบ แล้วปล่อยทิ้งไว้ให้แห้ง

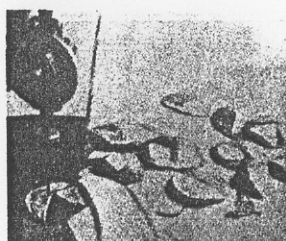
2.3 ตัดแบ่งส่วนกะลา

ในกรณีกะลาเป็นซีก ต้องตัดแบ่งส่วนกะลาโดยมีขนาดใหญ่กว่าแบบลายเล็กน้อย ด้วยเลื่อยมือ ซึ่งมีขนาดใบเลื่อย 18 หรือ 24 ฟันต่อนิ้ว เพื่อสะดวกในการจลในขั้นตอนต่อไป

2.4 เจาะรูตามแบบลาย

นำส่วนกะลาที่ตัดแบบลายและตัดแบ่งส่วนเรียบร้อยแล้ว เจาะรูตามแบบลายด้วยสว่านไฟฟ้าชนิดแท่นหรือสว่านมือ โดยใช้ดอกสว่านมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง $1/16$ นิ้ว หรือ $1/4$ นิ้ว เพื่อสอดใบเลื่อยจลตามแบบลายในด้านกลางหรือด้านในของแบบลาย ในขณะที่เจาะรูอาจใช้ปากกาจับงาน (c-clamp) ช่วยจับ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในขณะที่เจาะ

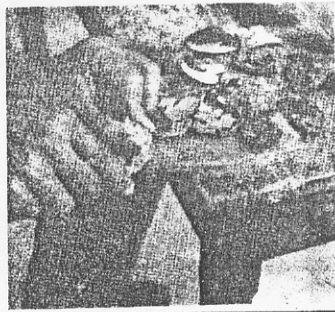
2.5 ผลิตตามแบบลาย

ให้ถือผลิตตามแบบลาย โดยเริ่มจากด้านในก่อน แล้วผลิตขอบด้านนอกตามแบบลาย เพื่อความสะดวกในการจับชิ้นงานในขณะผลิต

2.6 ขัดตกแต่งผิวและขอบให้เรียบร้อย

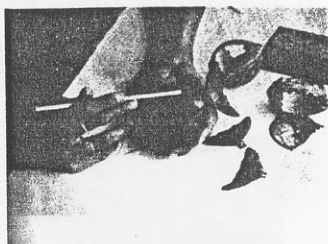
ตกแต่งผิวและขอบนอกของกะลาด้วยตะไบหยาบและละเอียด จากนั้นขัดด้วยกระดาษทรายขัดไม้เบอร์ 4 และเบอร์ 0 อีกครั้ง จนผิวกะลาเรียบมากที่สุด

3. การประกอบชิ้นส่วนต่างๆ

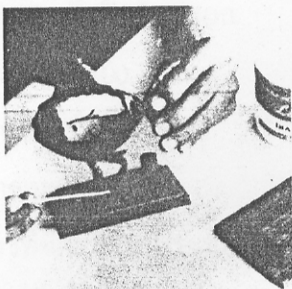
3.1 ประกอบส่วนหาง ครีบบนเข้ากับลำตัว

นำส่วนหาง ครีบบน และครีบบ้างมาทากาวลาเท็กซ์ หรือกาวตราช่าง แล้วประกอบเข้ากับลำตัวปลา จากนั้นทิ้งไว้ให้แห้งในบางครั้งควรใช้สลักเป็นตัวช่วยยึดชิ้นส่วนต่างๆ เข้ากับลำตัวปลา เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับชิ้นส่วนที่นำมาประกอบเข้ากับลำตัวปลา

3.2 ประกอบตัวปลากลบนแทน

นำตัวปลาที่ประกอบแล้วทากาวลาเท็กซ์ หรือกาวตราช่าง แล้วติดลงบนแทนไม้ที่เตรียมไว้โดยใช้สติกช่วยยึด เพิ่มความแข็งแรงให้ผลิตภัณฑ์

3.3 เคลือบเงาหรือพ่น

การตกแต่งผิวผลิตภัณฑ์โดยการเคลือบเงา มีการทำได้ 2 วิธี

1) เคลือบผิวผลิตภัณฑ์โดยการทาอะแลคหรือแลคเกอร์ด้วยแปรงขนกระต่ายให้สม่ำเสมอทั่วผลิตภัณฑ์ จากนั้นปล่อยให้แห้งไว้ให้แห้ง แล้วทาสีใหม่ ทำเช่นนี้ 2-3 ครั้ง จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเงางาม

2) เคลือบผิวผลิตภัณฑ์โดยการพ่นด้วยสเปรย์แลคเกอร์ไล่ให้สม่ำเสมอทั่วทั้งผิวของผลิตภัณฑ์ จากนั้นปล่อยให้แห้งไว้ให้แห้งแล้วพ่นซ้ำอีกครั้ง จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเงางาม

หากต้องการความมันตามธรรมชาติของกะลา ใช้วิธีขัดผิวด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าติดล้อผ้า ซึ่งจะได้ผลิตภัณฑ์ที่เลียนปากการูปปลาครึ่งรูปข้างล่างนี้

การผลิตดังกล่าว นายปลื้ม ชูคง ได้เขียนให้เห็นขั้นตอน โดยสรุปดังนี้

1. เลือกผลมะพร้าวและปอกเปลือก
2. เลือยกะลามะพร้าวออกเป็นซีก แกะเนื้อภายในออก
3. เลือยชอยกะลาออกเป็นชิ้นงาน
4. ขัดค้ำในของกะลา เจียผิวด้านนอก
5. ขัดกระดาษทรายเบอร์ 100
6. ขัดกระดาษทรายเบอร์ 150
7. ขัดกระดาษทรายเบอร์ 320
8. นำกะลามะพร้าวที่ขัดแล้วมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์
9. ตกแต่งความประณีต
10. ทาน้ำมันมะพร้าว ส่วนผลิตภัณฑ์ประเภทโชว์จะทำด้วยแลคเกอร์

ตัวอย่างการผลิตกึ่งกำกราม

นายปลื้ม ชูคง ได้อธิบายขั้นตอนการผลิตกึ่งกำกรามอย่างง่าย ดังนี้

1. เลือกลูกมะพร้าวดิบที่มีลักษณะยาวคล้ายตัวกุ้ง
2. นำกะลามะพร้าวมาเทียบกันดูว่า ควรใช้ลูกใดเป็นส่วนหัว ลำตัว หาง และขา ถ้าส่วนไหนไม่เข้ากับขนาดกึ่งก็ตัดออก โดยเลือกให้ได้ตัวกุ้งขนาด 3-4 ตัวต่อกิโลกรัม
3. ตัดกะลามะพร้าวให้ได้ขนาดที่ต้องการ เจียร ขัดให้เรียบ โดยใช้กระดาษทรายอย่างหยาบ กลาง และละเอียดขัดตามลำดับ ส่วนค้ำในใช้มีดขูดออก และทดลองประกอบดูว่าเข้ากันได้ดีหรือไม่
4. ทำส่วนที่เป็นโพง (หัวกุ้งที่แหลมขึ้น) ให้เป็นหนามเหมือนของจริง
5. เลือยแต่งตามลำตัวให้เป็นปล้องจำนวน 7 ปล้องใหญ่ และขัดให้ละเอียด
6. หากกะลามะพร้าวมาทำเป็นครีบ ขา 8 ขา และก้าม 2 ข้าง ส่วนหนวดใช้ใยตาลทำควงตาใช้ไม้มาแต่งให้กลมและใส่เข้าไปในรูกะลาที่เจาะไว้
7. ทาแลคเกอร์และนำไปติดตั้งในตู้แก้วสี่เหลี่ยม

หากพิจารณาขั้นตอนการผลิตตามที่นายปลื้ม ชูคง ได้อธิบายนั้น จะเห็นว่า ได้ข้ามขั้นตอนของการใช้แบบลายคียบนกระดาษร่างตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแนะนำไว้ อาจเป็นเพราะความชำนาญที่สั่งสมมานาน จึงสามารถกะรูปร่างและขนาดของกึ่งได้ด้วยสายตา โดยใช้วิธีเทียบดูขนาดของกะลามะพร้าวแต่ละชิ้นส่วนให้พอเหมาะ กับตัวกุ้งที่เป็นจริง ได้อย่างใกล้เคียง

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

1. แบบสอบถามผู้นำกลุ่ม

กลุ่ม.....สอบถามวันที่.....
ที่ตั้งกลุ่มอยู่ห่างจากถนน.....ประมาณ.....กิโลเมตร
ห่างจากเขตเทศบาล.....ประมาณ.....กิโลเมตร
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ตำแหน่งในกลุ่ม.....

1. ความเป็นมาของกลุ่ม

1.1 ก่อตั้งเมื่อ..... โดยการริเริ่ม / แนะนำของ.....

1.2 วิธีการก่อตั้งเริ่มต้นอย่างไร.....

1.3 พัฒนากลุ่มด้วยวิธีใด.....

1.4 แบ่งการบริหารงานกลุ่มอย่างไร และมีใครดำรงตำแหน่งอะไรในกลุ่ม (ขอระบุเขียนกลุ่มถ้ามี).....

1.5 กลุ่มมีกิจกรรมอื่นๆ อีกหรือไม่ มี ได้แก่.....
 ไม่มี

2. การจัดหาวัตถุดิบ

2.1 วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบ

สั่งด้วยตนเอง คือ..... จาก.....

สั่งทางโทรศัพท์คือ.....จาก.....

สั่งทางจดหมาย คือ.....จาก.....

ให้ผู้อื่นติดต่อให้ คือ.....จาก.....

2.2 การชำระเงินค่าวัตถุดิบ เงินสด
 เครดิต เป็นเวลา.....วัน

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบมีอะไรบ้าง.....
.....

3. การออกแบบ

- 3.1 แบบที่ใช้ในการผลิตครั้งแรก คิดเอง มีผู้แนะนำ ดูตัวอย่างของผู้อื่น
- 3.2 หลักเกณฑ์ในการออกแบบ คำนึงถึงอะไรเป็นสำคัญ
 ประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม อื่นๆ.....
- 3.3 ผู้ตั้งชื่อมีส่วนในการออกแบบหรือไม่
 มี โดย นำของตัวอย่างมาให้ดู เขียนแบบมาให้ อื่นๆ.....
 ไม่มี
- 3.4 เคยไปดูงานที่อื่นๆ หรือไม่ เคย ไปดูที่.....
 ไม่เคย

4. การผลิต

- 4.1 วิธีการผลิต ผลิตคนเดียวตลอดชิ้น ได้แก่.....
 แบ่งกันผลิตคนละชิ้นส่วน ได้แก่.....
- 4.2 ระยะเวลาการผลิตต่อชิ้น
 ผลิตภัณฑ์ตั้งโชว์ ได้แก่.....ใช้เวลา.....วัน
 เครื่องใช้สอย ได้แก่.....ใช้เวลา.....วัน
 เครื่องประดับ ได้แก่.....ใช้เวลา.....วัน
- 4.3 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาจำหน่าย
 ผลิตตามขนาดของกะลาที่มีอยู่ ผลิตตามคำสั่งซื้อ
 ผลิตตามความนิยม อื่นๆ.....
- 4.4 จำนวนที่ผลิต ผลิตตามคำสั่งซื้อ ผลิตจำนวนมากเพื่อรอขาย
 ผลิตตามวัตถุดิบที่จัดหาได้ อื่นๆ.....
- 4.5 ในอดีตเคยได้รับคำสั่งซื้อเป็นจำนวนมากหรือไม่
 เคย ได้แก่.....จำนวน.....ชิ้น
 ไม่เคย
- 4.6 ความสามารถในการผลิตเมื่อมีคำสั่งซื้อจำนวนมาก ผลิตทันตามเวลาที่กำหนด
 ผลิตไม่ทันล่าช้าประมาณ.....วัน

5. แรงงานที่ช่วยในการผลิต

- 5.1 จำนวนช่างที่ทำประจำ ชาย.....คน หญิง.....คน
- 5.2 การแบ่งประเภทช่าง ไม่ได้แบ่ง แบ่ง เป็นช่างฝีมือ....คน ช่างธรรมดา.....คน
- 5.3 การขาดแคลนช่างมีหรือไม่ มี แก้ปัญหาโดย.....
 ไม่มี
- 5.4 กำหนดค่าแรงอย่างไร เหมาะจ่ายเป็นชิ้น เป็นรายวัน

5.5 จ่ายค่าแรงเมื่อใด งานเสร็จแต่ละชิ้น ทุกๆ สัปดาห์ / เดือน
ใช้เกณฑ์ในการกำหนดค่าแรงอย่างไร.....

6. แหล่งเงินทุน

6.1 ได้จากที่ใด.....

6.2 เงินทุนหมุนเวียนใช้ประมาณเดือนละ.....บาท

6.3 เงินทุนหมุนเวียนเพียงพอหรือไม่ พอ ไม่พอ แก้ปัญหาโดย.....

6.4 ค่าเครื่องมือที่ใช้ทั้งหมดประมาณ.....บาท

7. การตลาด

7.1 วิธีการจำหน่าย ขายปลีกที่กลุ่ม ขายส่ง
 ร่วมงานแสดงสินค้า อื่นๆ

7.2 ส่วนใหญ่ของผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ด้วยวิธีใด

ขายปลีกที่กลุ่ม ขายส่ง
 ร่วมงานแสดงสินค้า อื่นๆ

7.3 การกำหนดราคาใช้วิธีใด กำหนดเอง โดยวิธี.....
 เปรียบเทียบกับของผู้ผลิตรายอื่นๆ

7.4 มีการส่งเสริมการขายหรือไม่ มี โดยวิธี.....
 ไม่มี

7.5 จำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้วยเงินสดหรือเครดิต เงินสด
 ให้เครดิต เป็นเวลา.....วัน

7.6 รับคำสั่งซื้อด้วยวิธีใด ผู้ซื้อมาด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์
 จดหมาย อื่นๆ

7.7 ผลิตภัณฑ์ที่ขายดีคืออะไร.....

7.8 ส่งไปขายที่ใดบ้าง ในประเทศ มีจังหวัด.....
 ต่างประเทศ มีประเทศ.....

7.9 เสี่ยงสะท้อนจากผู้ใช้เป็นอย่างไร.....

8. ความเห็นเพิ่มเติม.....

2. แบบสอบถามช่างประคิษฐ์

กลุ่ม.....สอบถามวันที่.....
 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด..... ตำแหน่งในกลุ่ม.....

1. ทำงานเป็นช่างที่กลุ่มนี้มานานเท่าใด.....
2. เริ่มฝึกการทำงานเป็นช่างที่ใด.....
 ผู้ฝึกหัดให้ คือ..... ใช้เวลาฝึกนานแค่ไหน.....
3. ทำงานที่นี้ตลอดวันหรือไม่ ตลอดวัน ไม่ตลอดวัน ทำเพียงวันละ.....ชั่วโมง
 อาชีพเดิมก่อนทำงานที่นี้ ทำอะไร.....
4. นอกจากทำงานที่นี้แล้ว ยังมีอาชีพอื่นอีกหรือไม่ มี ได้แก่.....
 ไม่มี
5. ประเภทของชิ้นงานที่มีความชำนาญ ได้แก่.....
6. รับผิดชอบงานในส่วนใดของผลิตภัณฑ์ ตัดแต่ง เจาะ ประกอบ
 ทาน้ำมันหรือพ่นสี อื่นๆ.....
7. ใช้เวลาทำในแต่ละชิ้นนานแค่ไหน.....

8. เคยช่วยออกแบบด้วยหรือไม่ เคย ออกแบบเป็น.....
 ไม่เคย
9. รายได้ในแต่ละวันประมาณเท่าใด.....
 เปรียบเทียบกับก่อนมาทำงานเป็นช่างแล้วดีกว่าหรือไม่ เพียงใด.....
10. เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานมีอะไรบ้าง.....
11. ความเห็นเพิ่มเติม.....

ข้อควรสังเกต

- ลักษณะงานที่กำลังทำ
- ขั้นตอนของชิ้นงานที่ทำตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จ
- ความชำนาญของช่าง
- ความเร็วของงานแต่ละชิ้น
- คุณภาพของงาน